

Забродська Ю.*

АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА РЕГУЛЮВАННЯ СЕПАРАТИЗМУ В СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

При опрацюванні даного питання в першу чергу постало питання часто негативного значення слова «сепаратизм», як відокремлення від держави без її на те згоду. Я хотіла би розглянути дану тему в контексті розуміння сепаратизму, як права на самовизначення держав та народів, яке було закріплене у звичаєвому праві та сьогодні має підтвердження в деяких конвенціях Організації Об'єднаних Націй. Тут можна зазначити, що Резолюція 1514 XV-ої Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1960 р., прийняла Декларацію про надання незалежності колоніальним країнам та народам, яка стала першим джерелом матеріального права, що визнала цей один з основоположних принципів міжнародного права. Але теоретики вважають, що сам принцип був закріплений у Декларації про принципи міжнародного права в 1970 році. Також Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права та Міжнародний пакт про громадянські та політичні права закріплювали даний принцип і до Декларації про принципи міжнародного права 1970. Також в таких документах як Заключний Гельсінський акт 1975 року, та інших документах Ради Безпеки та співробітництва в Європі. Цікавим є факт, що це право також було закріплено в більшості радянських конституцій, більш того, Конституції соціалістичних федеративних держав СРСР та Югославії включали положення про право виходу республік з Союзу, і право це було передбачено лише для республік, а не автономних угруповань.

Але тема моєї роботи побудована на основі протиріччя між принципом самовизначення та принципом територіальної цілісності держав. Дуже гострим стало це питання в сучасному міжнародному праві, адже певні спроби, а подекуди і досить успішні, деяких регіонів, що виявили бажання проголосити свою державну незалежність сьогодні стали мало не приводити до війн та озброєних сутичок, як це сталося в конфлікті між Грузією та Росією. Дуже часто, як і в останньому випадку, уряди держав де стались випадки проголошення незалежності новоутворених держав або заяви про вихід з складу держав, схиляються до позиції ствердження про пріоритет принципу територіальної цілісності по відношенню до права національного самовизначення. Між іншим існує думка, що принцип територіальної цілісності направлений виключно на захист держави від зовнішньої агресії. Що в принципі не виправдовує в такому випадку дії Росії в конфлікті на Кавказі. Формулювання п.4 ст. 2 Уставу ООН: Всі члени ООН втримуються в їх міжнародних відносинах від погрози силою чи її використання як проти територіальної доцільності чи політичної незалежності будь-якої держави, так і від інших несумісних з ООН Цілями. Що також закріплено в Декларації про принципи міжнародного права.

Також відома трохи незвична концепція розгляду питання самовизначення держав. Відповідно до звичаєвого права в 19 столітті Держава, що мала політичне визнання на праві давності та звичаїв, яке передбачало звичні нам етнічні групи сформовані історією, які визначались правом на власну державу, за таких умов. І досить розмитим є факт ви-

* студентка 4 курсу відділення «міжнародне право» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Гнатівський М.М.

знання держав і сьогодні, хоча існують і критерії ознак, які має мати держава, і хоча й розмиті, але певні правила її визнання. Ці правила вперше намагались закріпити в Конвенції Монтевідео в 1933 році. Цю Конвенцію не підписали Росія та СРСР. Таким чином, Конвенція закріпила чотири ознаки держави:

- Постійне населення
- Певна визначена територія
- Власний уряд
- Здатність вступати у відносини з іншими суб'єктами міжнародного права.

Відповідно до наявності цих ознак держави можуть визнавати себе новими, як це вже зробили певні регіони, які дуже ймовірно не стануть виключними.

Цікавим можна відмітити, що американський професор Сломансон, дуже часто посилався на американську доктрину та теорію Конвенції Монтевідео, яку зараз використовує Росія для захисту своїх, з теорії попередньо мною зазначеної, не дуже правомірних дій. А американська доктрина не зазначає про невторчання третіх сторін у конфлікти даного виду.

1) Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права // Міжнародні договори України. - К., 1992.

2) Міжнародний пакт про громадянські і політичні права // Міжнародні договори України. - К., 1992.

3) Міжнародна Конвенція про права та зобов'язання держав (Монтевідео 1933 р.)